

Οι Νέες Τεχνολογίες Πληροφορίας (ΝΤΠ) στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

Βασικό Κείμενο Μελέτης Συνεδρίας

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:
«Ειδική Αγωγή και Νέες Τεχνολογίες»

ΣΥΝΕΔΡΙΑ: 1^η
«Νέες Τεχνολογίες και Ειδική Αγωγή»

ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ
Λαμπροπούλου Αικατερίνη
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Δασκάλων 1^{ου} Π.Ε.Κ.Ε.Σ Αττικής

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
ΤΙΤΛΟΣ: Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ Τ.Π.Ε. ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ..... ΣΦΑΛΜΑ! ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΡΙΣΤΕΙ ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΗΣ.	
ΣΥΝΟΨΗ/ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ	5
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	6

Εισαγωγή

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση υπήρξε ως παιδαγωγικό αίτημα για πολλές δεκαετίες και ικανοποιήθηκε με επιτυχία αλλάζοντας σημαντικά την εκπαιδευτική διαδικασία. Ο υπολογιστής, πέρα από γνωστικό αντικείμενο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως πηγή πληροφόρησης και επικοινωνίας, ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας, αλλά και ως νοητικό εργαλείο με την ανάπτυξη ανάλογων μμοντέλων διδασκαλίας. Η αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στη γενική και την ειδική εκπαίδευση έχει συμβάλλει σημαντικά στην υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας και η χρήση τους στην Ειδική Αγωγή έχει αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα.

Σκοπός:

Σκοπός της 1^{ης} Συνεδρίας του μαθήματος είναι να αναδειχθούν τα σημαντικά οφέλη της ένταξης των Τ.Π.Ε στην εκπαιδευτική διαδικασία ιδιαίτερα στο χώρο της Ειδικής Αγωγής, καθώς και σημαντικές παράμετροι που καθορίζουν τα κριτήρια αυτής της ένταξης ώστε να λειτουργήσει προς όφελος των μαθητών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με τη λήξη της συνεδρίας οι επιμορφούμενοι θα είναι σε θέση να γνωρίζουν τη σημασία της αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της διαδικασίας για τους/τις μαθητές/τριες όπως αποτυπώνονται στη διεθνή βιβλιογραφία καθώς και τους ανασταλτικούς παράγοντες στο χώρο της εκπαίδευσης που παρεμποδίζουν σημαντικά την βέλτιστη ένταξή τους στην καθημερινή διδακτική πρακτική των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Έννοιες κλειδιά:

Νέες Τεχνολογίες, ειδική εκπαίδευση, υποστηρικτικές τεχνολογίες, εκπαιδευτικά λογισμικά, αυτορρύθμιση, εξατομίκευση.

Μέλη Συγγραφικής Ομάδας Βασικού Κειμένου Μελέτης

Λαμπροπούλου Αικατερίνη

Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Δασκάλων 1^οΥ Π.Ε.Κ.Ε.Σ Αττικής.

Σώμα Κυρίως Κειμένου

Η εκπαίδευση δε θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση από την επίδραση της αλματώδους εξέλιξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) (*ICT; Information and Communications Technologies*). Με τον όρο αυτό χαρακτηρίζονται οι συσκευές και οι εφαρμογές που βοηθούν στην άντληση πληροφοριών και στην επικοινωνία όπως η τηλεόραση, το (κινητό) τηλέφωνο, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής καθώς και οι υπηρεσίες που αυτές παρέχουν.

Ωστόσο, πριν από τον όρο αυτό, στη βιβλιογραφία χρησιμοποιούνταν ο όρος *Νέες Τεχνολογίες* ή αργότερα *Εκπαιδευτική Τεχνολογία* από αρκετούς ερευνητές, ενώ αργότερα επικράτησε ο όρος *ΤΠΕ*. (Στην παρούσα συνεδρία, οι όροι ΤΠΕ και νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται ισοδύναμα). Επίσης, στις νέες τεχνολογίες ανήκουν και οι υποστηρικτικές τεχνολογίες (*assistive technologies*). Στη βιβλιογραφία συναντώνται με πολλούς και διαφορετικούς όρους (εναλλακτικές τεχνολογίες, βοηθητικές τεχνολογίες κ.ά.) και παράλληλα υπάρχουν πολλοί ορισμοί. Η υποστηρικτική τεχνολογία αναφέρεται σε προϊόντα και υπηρεσίες που μπορούν να αντισταθμίσουν τους λειτουργικούς περιορισμούς, να διευκολύνουν την ανεξάρτητη διαβίωση και να επιτρέψουν στα άτομα με αναπηρία να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητές τους (Teles & Santos, 2012).. Παρ' όλο που αρκετές φορές ο όρος *υποστηρικτικές τεχνολογίες* και *ΤΠΕ* χρησιμοποιούνται ως ίδιοι, ωστόσο οι υποστηρικτικές τεχνολογίες αφορούν κυρίως την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην πληροφορία. Ακόμη, ένας άλλος όρος που συνδέεται στενά με τις ΤΠΕ είναι αυτός των *εκπαιδευτικών λογισμικών* καθώς είναι οι εφαρμογές μέσω των οποίων ενισχύεται η διδασκαλία και η μάθηση. Πιο συγκεκριμένα, εκπαιδευτικό λογισμικό θεωρείται το λογισμικό που διευκολύνει τη μάθηση με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και περιέχει διδακτικούς στόχους, ολοκληρωμένα σενάρια και κυρίως επιφέρει διδακτικά και μαθησιακά αποτελέσματα (Μικρόπουλος, 2000). Τα εκπαιδευτικά λογισμικά των ΤΠΕ χωρίζονται σε δύο μεγάλες ενότητες: α) το ειδικά κατασκευασμένο λογισμικό και υλικό που έχει σαφή διδακτικό και μαθησιακό σκοπό που συνήθως είναι σε μορφή CD-DVD ή βρίσκεται σε κάποιο διαδικτυακό τόπο και β) το υπάρχον λογισμικό γενικής ή ειδικής χρήσης (π.χ. κειμενογράφοι, βάσεις δεδομένων, προγράμματα επεξεργασίας εικόνων κτλ.). Το συγκεκριμένο λογισμικό, δεν μπορεί να θεωρηθεί εκπαιδευτικό και απευθύνεται κυρίως σε χρήστες εκτός της εκπαίδευσης, όμως έχει αλλαχθεί σε επίπεδο

χρήσης και χρησιμοποιείται και ως γνωστικό εργαλείο στην εκπαίδευση (Jonassen, 2000 στο Κόμης, 2004).

ΟΡΙΣΜΟΣ 1

Η υποστηρικτική τεχνολογία (assistive technologies) αναφέρεται σε προϊόντα και υπηρεσίες που μπορούν να αντισταθμίσουν τους λειτουργικούς περιορισμούς, να διευκολύνουν την ανεξάρτητη διαβίωση και να επιτρέψουν στα άτομα με αναπηρία να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητές τους (Κόμης, 2004)

ΟΡΙΣΜΟΣ 2

Εκπαιδευτικό λογισμικό θεωρείται το λογισμικό που διευκολύνει τη μάθηση με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και περιέχει διδακτικούς στόχους, ολοκληρωμένα σεναρία και κυρίως επιφέρει διδακτικά και μαθησιακά αποτελέσματα. (Κόμης, 2004)

Οι Νέες Τεχνολογίες μπορούν να προσφέρουν ποικίλους τρόπους αναπαράστασης, έκφρασης και διαχείρισης των πληροφοριών και οι δυνατότητες αυτές είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στην ειδική αγωγή καθώς τα άτομα ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες/δυνατότητές τους επικοινωνούν, εκφράζονται και διαχειρίζονται την πληροφορία με έναν συγκεκριμένο τρόπο (Φραγκάκη, 2011). Η ακουστική πληροφορία για παράδειγμα, με τεχνολογικά μέσα μπορεί να μετατραπεί σε οπτική και να βοηθήσει έναν μαθητή/μια μαθήτρια με προβλήματα ακοής. Μαθητές με σημαντικές δυσκολίες στη γλωσσική επικοινωνία μπορούν να εκφραστούν με άλλους τρόπους, με μουσική, με σχέδια, με δημιουργία ιστολογίων κ.λπ. Επιπλέον, οι δυνατότητες που προσφέρουν οι Νέες Τεχνολογίες (π.χ. συνεργατική μάθηση, ευκαιρίες κατασκευής της γνώσης, παροχή εξατομικευμένης ανατροφοδότησης μέσω πολλαπλών αναπαραστάσεων), θα μπορούσαν να βοηθήσουν την κοινωνική και σχολική προσαρμογή των ατόμων με αναπηρία /η/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες καθώς και την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης τους, ενδυναμώνοντας την αντίληψη που έχει το ίδιο το άτομο για τον εαυτό του (Μπράτιτσης & Κανδρούδη, 2011). Νέες προοπτικές για την ειδική αγωγή δίνει ιδιαίτερα η χρήση λογισμικών, όπως τα Web 2.0 εργαλεία (π.χ. wikis, blogs, e-portfolios), οι πλατφόρμες ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης, τα κοινωνικά δίκτυα κ.ά., προσφέροντας τη δυνατότητα για αυτορρυθμιζόμενη μάθηση και για ενίσχυση/προώθηση της πολλαπλής επικοινωνίας, της κοινωνικής μάθησης, της αυτόνομης ενεργούς συμμετοχής/εμπλοκής, της ισότιμης συνεργασίας και λήψης αποφάσεων και της προσωπικής έκφρασης και δημιουργικότητας, εξασφαλίζοντας έτσι σε όλους ελεύθερη πρόσβαση στην πληροφορία και τη γνώση.(Ο'Brien, Aguinaga, Hines & Hartshome, 2011). Ο κάθε μαθητής/ η κάθε μαθήτρια μπορεί να ακολουθήσει τους ιδιαίτερους ρυθμούς μάθησης του/της και να λάβει εξατομικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη, σχεδιασμένη με βάση τις ανάγκες/ιδιαιτερότητές του/της (Μπούτσκου, 2010).

Σύνοψη/Ανακεφαλαίωση Αντικειμένου Συνεδρίας

Στο παρόν κείμενο παρουσιάστηκαν οι βασικοί ορισμοί που αφορούν τις Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση και αναλύθηκε το περιεχόμενο των συγκεκριμένων εννοιών. Επίσης αναφέρθηκαν τα οφέλη της αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών στην Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία.

Βιβλιογραφία

Κόμης, Β. (2004). Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Μπούτσκου, Ε. (2010). Νέες τεχνολογίες και ένταξη: Προσβασιμότητα και περιορισμοί. Στο Ν. Πολεμικός, Μ. Καΐλα, Ε. Θεοδωροπούλου & Β. Στρογγυλός (Επιμ.), Εκπαίδευση παιδιών με ειδικές ανάγκες: Μια πολυπρισματική προσέγγιση. Αθήνα: Πεδίο.

Μπράττισης, Θ. & Κανδρούδη, Μ. (2011). Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες με ΤΠΕ στο δημοτικό και κοινωνικοποίηση μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες: Διεθνείς τάσεις και μία μελέτη περίπτωσης στη Ε' Δημοτικού. Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, 4(1-3), 39-60.

O'Brien, C., Aguinaga, N., Hines, R. & Hartshorne, R. (2011). Using contemporary technology tools to improve the effectiveness of teacher educators in special education. Rural Special Education Quarterly 30 (3) 33-40

Teles, R. O. & Santos, M. (2012). Υποστηρικτικές τεχνολογίες. Στο Εγκεφαλική Παράλυση. Εγχειρίδιο Κατάρτισης για Γονείς και Δασκάλους. Διαθέσιμο:
<https://blogs.sch.gr/2dimelep/files/2016/11/TRAINING-BOOK-GR.pdf>

Φραγκάκη, Μ. (2011). Η τεχνολογία στην Ειδική Αγωγή: Ένα εναλλακτικό μέσο σε μια πολυμορφική εκπαίδευση. Πρακτικά 6ου Διεθνούς Συνεδρίου για την ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, 2011.
<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/680>